

SPOLOK PRIATEĽOV TURZOVKY INFORMUJE

Ročník XIII.

č. 7 (148)

Pripravil Ivan GAJDIČIAR

V dejinách Turzovky nájdeme viacero zaujímavých osobností, ktoré boli rôznym spôsobom prezentované a predstavené verejnosti. Sú medzi nimi ľudia, ktorí sa uplatnili v rozličných sférach spoločnosti v minulosti aj v súčasnosti. V minulosti patrili k najvýraznejším postavám turzovských dejín predovšetkým kňazi, učiteľia či osoby patriace k málopočetnej dedinskej inteligencii. Aj v tomto príspevku tomu nebude inak.

Vo štvrtok 14. júla si pripomenieme **200. výročie narodenia** a v septembri 130. výročie úmrtia **významného turzovského rodáka, kňaza - rehoľníka a univerzitného profesora JÁNA NEPOMUKA MIKULÁŠA RUŽIČKU**. Hoci sa o ňom dá dočítať vo viacerých prácach o osobnostiach, predsa len, všetky lexikónové príručky vychádzajú zo Slovenského biografického slovníka (ten zasa z maďarských lexikónov) a prakticky len opakujú tie isté fakty. Z príležitosti okrúhlych jubileí sme sa rozhodli zostaviť aspoň krátky medailón, ktorým si chceme tohto, z nášho pohľadu jednoznačne nedoceneného rodáka, pripomenúť a doplniť už známe údaje o jeho živote. Vďaka pochopeniu priora **Maďarskej kongregácie benediktínov, opátstva v Pannonhalme**, Cirilla T. Hotrobágyiho a riaditeľa tamojšej knižnice Konráda Dejsicsa, sa nám podarilo získať aj fotografie J. N. M. Ružičku, za čo obom vyslovujeme naše poďakovanie.

Nedocenený multilingvista

Rod, z ktorého Ján Mikuláš Ružička pochádzal, sa do Turzovky prisťahoval na prelome 18. a 19. storočia, v súvislosti s funkciou, ktorú Jánov otec vykonával na Bytčianskom panstve grófa Esterházyho. V tom čase bolo Bytčianske panstvo rozdelené na dva frumentárske dištrikty, jeden mal sídlo v Bytči. **Jánov otec, Matej Ružička, pôsobil vo funkcii frumentára so sídlom v Turzovke.** V listinách je ako frumentár (obilník) doložený od začiatku 19. storočia. Matej Ružička patrili k nižšej šľachte, k zemianskemu stavu. Odkiaľ do Turzovky prišiel, resp. odkiaľ pochádzal sa nám nateraz nepodarilo zistiť. Isté je, že počas pôsobenia v Turzovke sa mu narodilo 5 detí. V roku 1801 sa Matejovi a jeho manželke Anne, rodenej Vustingerinovej narodil syn Ladislav, o tri roky neskôr syn Anton Nepomuk Adam Apolinaris, v roku 1806 Karol Apolion. Nadvládu mužského pokolenia v rodine narušilo až narodenie dcéry Františky Serafíny v roku 1808. O tri roky neskôr, **14. júla 1811 prišiel na svet syn Ján Mikuláš.** Neskôr k jeho menám, ktoré dostal pri krste pribudlo aj ďalšie - **Nepomuk.** Základné vzdelanie získal v tunajšej škole, pravdepodobne pod vedením učiteľa Jána Goriloviča ml. V stredoškolských štúdiách pokračoval na dvoch miestach, prvé štyri ročníky absolvoval v Rožňave a ďalšie dva v Trnave. Už ako 15-ročný, **16. októbra 1826, vstúpil do rádu benediktínov** a po ukončení noviciátu pokračoval v štúdiách filozofie na gymnáziu v Győri. V roku 1830 absolvoval ďalší kurz filozofie a po jeho ukončení začal vyučovať. **9. júna 1834 promoval v Budapešti a získal doktorát z filozofie.** Z vlastného záujmu študoval spisy rímskeho kresťanského právnika a básnika Aurelia Prudentia (348-okolo 413), z ktorých mal neskôr niekoľko prednášok. V tom istom roku bol predstavenými poslaný na štúdium do viedenského Augustinea, kde tri roky študoval a pripravoval sa na doktorát z teológie. Medzitým bol **8. marca 1835 vysvätený za kňaza** a v októbri o dva roky neskôr získal aj spomenutý **titul doktora teológie.** Po skončení štúdií vo Viedni začal vyučovať orientálne jazyky v Pannonhalme a stal sa ceremoniarom arcipáta v pannonhalmskom kláštore. V rokoch 1838 - 1853 **prednášal nielen orientálne jazyky (chaldejčinu,**

sýrčinu a arabčinu), ale zároveň aj kánonské právo a cirkevné dejiny. Popri svojej pedagogickej práci bol tiež vynikajúcim kazateľom (viackrát kázal v katedrále) a životopisec sa o ňom zmiňuje, že aj často spovedal.

Ako profesorovi kánonského práva sa ani jemu nevyhli určité ťažkosti. V tom čase totiž museli prednášajúci vždy svoje tézy posielat na „vyššie miesta.“ Prímas Kopácsy napísal predstavenému kláštora list, v ktorom ho žiadal, aby Ružičku varoval pred vyučovaním téz, ktoré mu poslal. Ružička bol však presvedčený, že jeho učebné tézy sú správne. V marci 1852 **mu Filozofická fakulta v Budapešti udelila doktorát.** O rok neskôr, 28. mája 1853, sa stal mimoriadnym a od 11. novembra 1856 **riadnym profesorom orientálnych jazykov a kánonského práva** na tej istej fakulte. Túto funkciu zastával až do svojej smrti. 26. januára 1856 bol ministerským prípisom vymenovaný za člena komisie pre štátne skúšky z práva a dejín. Stal sa **dekanom teologickej fakulty,** pôsobil aj ako člen rigoróznej komisie pre cirkevné právo, asesor (prísediaci) arcipátskeho konzistória benediktínov v Pannonhalme a tiež konzistória prešovského gréckokatolíckeho biskupstva.

Bol literárne činným. Prispieval do rôznych nábožensko-výchovných, či univerzitných periodík ako *Tanodai Lapok* (Školské listy), *Idők Tanúja*, či *Religio és Nevelés* (Náboženstvo a výchova). Pre maďarskú encyklopédiu Spolku sv. Štefana spracoval 42 hesiel z oblasti lingvistiky, kánonského práva a cirkevných dejín - napr. heslá *beneficium, kardináli, breviár, kánonské právo, kúria, cirkevný trest, dekan, arcipát, manželstvo, manželská legislatíva, interdikt* atď. Bol recenzentom cirkevno-právneho diela Dr. J. Porubského v spomenutom časopise *Religio és Nevelés*, kde svoje pripomienky uverejnil v roku 1854 pod názvom *Criticae observationes et addimenta ad ius ecclesiasticum Dr. Porubszky* (Kritické poznámky a doplnky k cirkevnému právu Dr. Porubského). Ďalšie dodatky ostali v rukopise. Je autorom viacerých prednášok i príležitostných rečí, ktoré potom publikoval. Svoju nesmierne bohatú, plodnú a usilovnou prácou naplnenú životnú púť ukončil vo veku 70 rokov tam, kde strávil jej podstatnú časť - v Budapešti. **Ján Mikuláš Nepomuk Ružička zomrel 3. septembra 1881.**

Ján Mikuláš Ružička

Ako vidno z vymenovaných funkcií a titulov išlo, na tú dobu, o mimoriadne vzdelaného a schopného človeka. Po J. Derčíkovi z Čadce to bol ďalší Kysučan, ktorý prednášal orientálne jazyky. Okrem nich nepochybne ovládal slovenčinu, maďarčinu, nemčinu i latinčinu - jazyky, ktoré sa bežne používali hornej časti monarchie, na území dnešného Slovenska a Maďarska, počas 19. storočia. Ak k tomu pripočítame ešte aj tri orientálne jazyky, **Ružička ovládal sedem rečí.** Už len z tohto pohľadu veľmi interesantná osobnosť. Jeho životopis by si určite zaslúžil podrobnejšie spracovanie a veľmi zaujímavé by bolo zistiť, či sa ešte niekedy vrátil do svojho rodiska, alebo roky strávené v elementárnej škole boli jeho posledným pobytom v Turzovke. Odpovede na tieto otázky bude treba hľadať v zahraničných archívoch a knižniciach, najmä v Pannonhalme, či Budapešti. Ďalšia výzva pre pracovníka pripravovaného mestského múzea.

Mgr. DRAHOMÍR VELIČKA, PhD.

Na konto novej publikácie TURZOVSKÉ PRIEZVISKÁ prispeli (a tým si ju predplatili)

58	Ladislav Stolárik, Turzovka	20 €
59	Anna Stoláriková, Turzovka	20 €
60	Anna Gátová, Žilina	20 €
61	Anna Belancová, Turzovka	20 €
62	Ing. Zlata Šuranská, Turzovka	40 €
63	Magdaléna Klieštiková, Turzovka	20 €
64	Miroslav Janiš, Turzovka	20 €
65	Ing. Rudolf Masarik, Turzovka	20 €
66	MUDr. František Chudej, Terchová	50 €
67	Emília Žáková, Turzovka	20 €
68	Marcel Mikovčák, ARTEMIS, Turzovka	20 €
69	Ing. Milan Škorník, STAVMARKET, Turzovka	20 €
70	DOMEX, s.r.o Bratislava, Ing. Jozef Markulják	100 €
71	Vilma Plechová, VICI, Čadca	40 €
72	Štefan a Jana Frolovi, Turzovka	20 €
73	Ondrej Fuček, Klokočov - Hrubý Buk	20 €
74	Jozef Kopyčár, Turzovka	20 €
75	Spoločnosť I - TRAN, s.r.o TURZOVKA	1 000 €

Poukázaním vyššej čiastky dobrovoľného členského príspevku na r. 2011 vydanie publikácie podporila aj Ing. Mária Jungwirthová, Liberec, ČR

ĎAKUJEME

Ďalšie príspevky a dary na tento účel prijímame až do doby uvedenia novej publikácie, stanovenej na piatok 12.8.2011 o 17.00 hod., ale už bez záruky uvedenia mena darcu priamo v publikácii. Všetkým však zaručujeme zaradenie do zoznamu, ktorý pravidelne uverejňujeme v tomto periodiku.

POTEŠILO NÁS

- že už prvý recenzný posudok na knižnú publikáciu TURZOVSKÉ PRIEZVISKÁ, ktorý vypracoval **doc. PhDr. Juraj Hladký, PhD.,** z Katedry slovenského jazyka

a literatúry PF Trnavskej univerzity, ju považuje za zaujímavú a hodnotnú onomasticko - historickú sondu do dejín tzv. Veľkej Turzovky a odporúča ju na vydanie.

- že náš partner a sponzor, **spoločnosť I - Tran Turzovka, s.r.o.** prijal s účinnosťou od 10.6. 2011 nový etický kódex a že sa tak nad rámec zákonných povinností zaviazal konať v duchu etických zásad a uplatňovať humánne prvky v riadení spoločnosti.

- že sme prostredníctvom našich webových stránkach mohli ich návštevníkov pozvať na akcie a podujatia bohaté TURZOVSKÉ LETO 2011, prostredníctvom **uverejneného programového plagátu.**

- že náš sponzor a partner, **spoločnosť I - Tran Turzovka, s.r.o.** pripravuje pre nás dar v podobe nových spolkových tričiek z termomateriálu, ktoré členovia Spolku dostanú na tohtoročnej výročnej schôdzi.

- že už otváracie podujatie TURZOVSKÉHO LETA 2011 „**Hurá, prázdniny!**“, preukázalo vysokú organizačnú pripravenosť a zvýšený záujem verejnosti, čo je veľkým príslubom zdraru celého projektu, pripraveného k jubilejným, 40. Beskydským slávnostiam v Turzovke.

PRIPOMÍNAME SI

V sobotu 9.7.2011 oslávi 65. narodeniny turzovský rodák, hudobník a spisovateľ **DUŠAN DOČKAL.** Bližšie o ňom sa dočítate v monografii „Turzovka 1598 - 1998“ na str. 442.

V sobotu 30.7.2011 uplynie 120 rokov od času, čo sa v Turzovke narodil **ThDr. JUDr. JOZEF RUDINSKÝ,** kňaz, právnik, vydavateľ a redaktor. Monografia „Turzovka krížom - krážom“ venuje tejto osobnosti celú jednu kapitolu, ktorej autorom je **prof. PhDr. Robert Letz, CSc.,** je uverejnená na str. 327 - 363.

BLAHOŽELÁME

V tomto mesiaci oslávia polookrúhle životné jubileá členovia nášho Spolku

MUDr. Dušan ŠUPOLA
Turzovka

Lubica SUHRADOVÁ
Turzovka

MUDr. František CHUDEJ
Terchová

Želáme im všetko najlepšie, hlavne pevné zdravie a v ďalších rokoch života veľa šťastia, úspechov a rodinnej pohody.